

درس هفتم

« ارزیابی جهان های اجتماعی »

قلمرو واقعی و آرمانی جهان اجتماعی کدام است؟

- مردمی که در یک جهان اجتماعی زندگی می کنند اهداف و ارزش های مشترکی دارند.
- راهنمایی کنش اعضای جهان اجتماعی ارزش ها هستند.
- زمانی ارزش ها به واقعیت تبدیل می شوند که : مردم مطابق ارزش ها عمل نمایند.
- اهدافی که انسان در زندگی خود دنبال می کند به سه دسته تقسیم بندی می شوند :
 - ۱- اهداف کوتاه مدت مانند انجام تکالیف روزانه
 - ۲- اهداف میان مدت مانند قبول شدن و رفتن به کلاس بالاتر
 - ۳- اهداف بلند مدت مانند رسیدن به سعادت اخروی
- اعضای یک جهان اجتماعی نیز مانند اعضای یک خانواده اهداف و ارزش های مشترکی را دنبال می کنند و برای رسیدن به اهداف مشترک وظیفه و مسئولیتی را برعهده دارند اما همه اعضا به مسئولیت های خود عمل نمی کنند.
- آرمان اجتماعی عبارت است از : اهداف و ارزش های مشترکی که اعضای یک جهان اجتماعی خواهان رسیدن به آنها هستند.
- آرمان اجتماعی در واقع تصور اعضای جهان اجتماعی از وضعیت مطلوب فرهنگ، سیاست، خانواده و ... است.
- آرمان های اجتماعی در ارزش ها متبلور می شوند .
- جهان های اجتماعی مختلف آرمان های اجتماعی متفاوتی دارند زیرا : ارزش های جهان های اجتماعی با یکدیگر متفاوت می باشد.
- مثلا ممکن است آرمان اجتماعی جامعه ای عدالت و جامعه دیگر آزادی باشد و...
- قلمرو آرمانی جهان اجتماعی عبارت است از : ارزش هایی که مردم یک جامعه از آن جانبداری می کنند و رعایت آن را لازم می دانند اما در عمل ممکن است آنها را نادیده بگیرند.
- قلمرو واقعی جهان اجتماعی عبارت است از : ارزش هایی که مردم به آن عمل می کنند.
- مرز قلمرو آرمانی و واقعی جهان اجتماعی به روی یکدیگر گشوده اند.
- مرز قلمرو آرمانی و واقعی براساس عمل مردم تغییر می کند.

- آرمانها وارد قلمرو واقعی جهان اجتماعی می شوند اگر: مردم مطابق ارزش ها عمل کنند.
- قلمرو واقعی از قلمرو آرمانی فاصله می گیرد اگر: مردم به ارزش هایی که رعایت آنها را لازم می دانند عمل نکنند.
- برنامه ریزان فرهنگی هر جامعه تلاش می کنند از طریق تعلیم و تربیت زمینه تحقق بیشتر آرمانها و ورود آنها را به قلمرو واقعی جهان اجتماعی فراهم کنند.

قلمرو واقعی و آرمان جهان اجتماعی را چگونه ارزیابی کنیم؟

- واقعیت های هر جهان اجتماعی را می توان در پرتو آرمان های آن ارزیابی کرد.
- فاصله میان قلمرو آرمانی و قلمرو واقعی کاهش می یابد اگر: مردم مطابق آرمانهای خود عمل کنند.
- عقاید، آرمانها، ارزش ها، قواعد و سبک زندگی که مردم به کار می گیرند گاهی درست و گاهی اشتباه است.
- مهم ترین آرمانهای تاریخ بشریت عبارتند از: رعایت حق و دوری از باطل
- مهم ترین آرمانها و ارزش های اجتماعی جهان اسلام عبارتند از: رعایت حق و دوری از باطل
- قلمرو حق عبارت است از: بخش هایی از جهان اجتماعی که از لحاظ علمی صحیح باشد و مطابق فطرت انسان باشد.
- قلمرو باطل عبارت است از: بخش هایی از جهان اجتماعی که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و براساس خرافات شکل گرفته باشد.
- حق و باطل بودن هر لایه از فرهنگ با علم متناسب با همان لایه شناخته می شود.
- داوری درباره تکنیک ها و ارزش های اجرایی (مثل تشخیص شیوه مداوای بیماری) از طریق علوم تجربی انجام می شود.
- داوری درباره عقاید و ارزش ها با عقل و وحی انجام می شود و با علوم تجربی امکان پذیر نیست.
- جهان های اجتماعی نمی توانند درباره حق و باطل بودن تقلید و آرمانها سخن بگویند اگر:
 ۱. علم رابه دانش تجربی محدود کنند.

۲. عقل و وحی را به عنوان روش علمی معتبر ندانند.

• نظر جوامعی که علم را به علوم تجربی محدود می کنند در مورد عقاید و ارزش های اجتماعی عبارت است از:

۱. عقاید و ارزش های اجتماعی پدیده هایی هستند که صرفاً در قلمرو آرمانی یا واقعی جوامع انسانی بوجود می آیند.
۲. فقط می توان بودن و نبودن ارزش ها و پیامد های اجتماعی و تاریخی آنها را شناخت و راهی برای داوری در مورد درست و غلط بودن آنها وجود ندارد.

• علوم اجتماعی در صورتی می تواند درباره حق و باطل بودن واقعیت ها و آرمانهای جهان اجتماعی داوری کند که : علم را به معنای تجربی آن محدود نکند.

آیا حق و باطل ، تابع جهان های اجتماعی اند ؟

- پدیده های آرمانی و واقعی در زمانها و جوامع مختلف دچار تغییر می شوند زیرا : آرمانی یا واقعی بودن پدیده های اجتماعی به نگرش و عملکرد افراد جامعه بستگی دارد.
- قلمرو حق و باطل همیشه ثابت هستند و تغییر نمی کند زیرا :
حق و باطل بودن عقاید و ارزش ها و هنجارها و کنش ها براساس آگاهی و جهل و توجه و بی توجهی مردم (نگرش و عمل) جوامع مختلف نسبت به آنها تعیین نمی شود.
- جوامع می توانند ارزش های حقیقی را به قلمرو آرمانی خود وارد نمایند اگر : به عقاید و ارزش های حقیقی ایمان بیاورند.
- جوامع می توانند عقاید و ارزش های حقیقی را به قلمرو واقعی وارد نمایند اگر: براساس عقاید و ارزش های حقیقی عمل نمایند.
- جوامع می توانند از حق فاصله بگیرند و به سمت باطل بروند اگر :
 - ۱- حقایق را نشناسند ، به آن ایمان نیاورند و مطابق آن عمل نکنند.
 - ۲- ایمان خود را به حقایق از دست بدهند.
- حقایق هر چند خود ثابت هستند ولی از جهت قرار گرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی تغییر پذیرند یعنی : جهان های اجتماعی می توانند برمدار حق با باطل بچرخند اما حق و باطل بر مدار بینش و گرایش آنها دچار تغییر نمی شود.